



SİVİL TOPLUMUN KARAR VERME SÜRECİNE KATILIMIYLA İLGİLİ İYİ UYGULAMA İLKELERİ¹

GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ VERSİYON

USTÖ'ler Konferansı¹ tarafından 30 Ekim 2019'de kabul edilmiştir.

¹ The Conference of INGOs – Uluslararası Sivil Toplum Örgütleri Konferansı (USTÖ)
<<https://www.coe.int/en/web/ingo/home>>

İçindekiler

1. Giriş	3
2. Amaçlar ve Hedefler	5
3. Sivil Katılım için Genel Çerçeve	6
3.1 Sivil Toplumun Değişkenleri	6
3.2 Sivil Katılımın İlkeleri.....	6
3.3. Sivil Katılımın Koşulları.....	8
4.Katılım nasıl gerçekleşecek (How to engage)	9
4.1 Katılımın Farklı Aşamaları	9
a. Bilgilendirme.....	9
b. Danışma.....	10
c. Diyalog.....	10
d. Ortaklık.....	10
4.2 Politik karar verme süreçlerindeki adımlar	10
a. Girdi/teşvik edici fikirler	11
b. Gündemin belirlenmesi	11
c. Taslak hazırlanması.....	12
d. Karar verme	14
e. Uygulama.....	14
f. İzleme.....	15
g. Yeniden oluşturma	16
4.3 Sivil katılım için ortak ilgi araçları ve mekanizmalar	17
a. E-katılım.....	17
b. Katılım için kapasite geliştirme	18
c. STÖ'lerle kamu yetkilileri arasında işbirliği sağlayan yapılar	18
d. STÖ'lerle kamu yetkilileri arasında işbirliğine dair çerçeve belgeler	18
5.Araç Seti (Toolkit).....	19

1. Giriş

Modern demokrasilerin üzerinde durduğu başlıca konulardan biri halkın siyasal süreçlere yabancılaşmasıdır. Pek çok bağlamda olduğu gibi, bu bağlamda da sivil toplum demokratik sürecin önemli bir parçasını oluşturur. Sivil toplumun demokratik sürecin parçası olması yurttaşlara, siyasi parti ve lobilerin yanı sıra, farklı görüşlerini yöneltebilecekleri ve karar verme süreçlerinde çeşitli çıkarlarını güvence altına alabilecekleri bir alternatif sunmaktadır.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin üye Devletlere yönelik (2007)14 sayılı Tavsiyesinde, “Sivil Toplum Örgütleri’nin (STÖ) demokrasi ve insan haklarının geliştirilmesine ve gerçekleştirilmesine; özellikle de toplum bilincinin yaygınlaştırılması, sosyal yaşama katılım ve kamu yetkililerinin şeffaflığının ve hesap verebilirliğinin sağlanması yoluyla yaptığı hayati katkı” teyit edilmiştir.

Haziran 2007’de İsveç’te toplanan “Demokrasinin Geleceği için Avrupa Konseyi Forumu” toplantısında, katılımcılar, Avrupa Konseyi USTÖ’ler Konferansı’na (bundan sonra “Konferans” olarak anılacaktır), STÖ’lerin karar verme süreçlerine katılımı ve sivil toplumun kamu politikalarına dahil olması için mekanizmalar gibi konuları kapsayacak olan Sivil Katılım için İyi Uygulama İlkelerini hazırlanması yönünde çağrıda bulunmuşlardır.

Bu kapsamda, Konferans Karar Verme Süreçlerine Sivil Toplumun Katılımıyla İlgili İyi Uygulama İlkeleri’ni hazırlama görevini üstlenmiştir. Bu belge, geniş sivil katılımın gerekçelerini, çerçevesini ve araçlarını ortaya koymaktadır. Söz konusu belge, deneyimli sivil toplum temsilcileri tarafından, tüm Avrupa’yı kapsayan bir istişare süreci içinde geliştirilerek hazırlanmış olup, ulusal ve uluslararası STÖ’lerin üyelerince incelenmiş ve üzerinde görüş bildirilmiş ve aktivistler ve yetkili makamların temsilcileri tarafından kullanılmıştır.

STÖ’leri de içerecek şekilde, karar verme mercileri ve örgütlü sivil toplum için kullanımı kolay, yapılandırılmış ve uygulamaya yönelik bir amaçla üretilen bu belgede, Konferans Avrupa Konseyi’nin diğer kurumlarından tavsiye ve katkı talebinde bulundu. Hem Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi (bundan sonra “Kongre” olarak anılacaktır) hem de Parlamenterler Meclisi İyi Uygulama İlkelerini büyük bir memnuniyetle karşıladı. Parlamenter Meclisi katılımı e-araçların (elektronik araçlar) özel önemine vurgu yaparken, Kongre İlkeleri yaygınlaştırmayı istiyordu.

Bu itibarla, Konferans İlkeleri 1 Ekim 2009’deki toplantısında kabul etti.

Avrupa Konseyi’nin birçok belgesi iyi yönetim için karar verme süreçlerine iyi bir sivil katılımın önemine vurgu yapmıştır. Kapsamlı olmamakla birlikte burada özellikle, İyi Yönetişimin 12 İlkesi², Yerel Kamusal Yaşamda Yurttaş Katılımı Dair Bakanlar Komitesi tavsiyesi (CM/Rec(2018)4) ya da özellikle son zamanlarda Avrupa’da sivil toplumun ve STÖ’lerin görüşlerinin özgürce ifade edilmesine ve örgütlenme özgürlüğüne yönelik zorluklara tepki gösteren, Sivil Alanın Korunmasına Dair Bakanlar Komitesinin son tavsiyesi gibi bazı belgelerden bahsedilecektir.

Avrupa Konseyi Bakan Vekillerinin 27 Eylül 2017’deki 1295. Toplantısında, Bakanlar Komitesi demokrasiye yurttaşların katılımının merkezi olduğuna dikkat çeken, Politik Karar Alma Süreçlerine Sivil Katılım Rehberi’ni CM(2017)83 kabul etti³.

² Türkçesi için bkz: İyi Yönetişimin 12 İlkesi https://www.katilimhakki.org/wp-content/uploads/2020/02/12_prensip-2-1.pdf

³ Türkçesi için bkz: *Politik Karar Alma Süreçlerine Sivil Katılım Rehberi* <https://bit.ly/3945aSZ>

Böylece, sürekli gelişen bir dünyada toplumsal ve teknolojik gelişmelerde nedeniyle, USTÖ'ler Konferansı tarafından üretilen, 2009 tarihli orijinal İlkelerinin gözden geçirilmesi gerekiyordu. Bu arka planla, 6 Kasım 2018'de USTÖ'ler Konferansı ve Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi, yapılması gereken gözden geçirmeleri tartışmak için ortak bir toplantı düzenledi ve toplantı sonuç olarak bu güncellenmiş İlkelere yön verdi.

Burada "**araç setinde**" özetlenmiş olan iyi pratikler repertuarını önermektedir. Bununla birlikte İlkelerin zorunlu bir niteliği yoktur, birtakım kurallar buyurmaz, ya da zorunlu uygulama mekanizmaları gerektirmez. Demokratik süreçteki tüm aktörlere STÖ'lerle resmi makamlar arasındaki somut pratik diyalog ve işbirliği deneyimlerine dayanan kılavuzlar sunmaktadır. İlkelerin nihai hedefi etkileşimi kolaylaştırmak ve yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde yurttaşların güçlendirilmesini ve demokratik süreçlere katılımlarını arttırmaktır.

Bu belgenin politik sonuçları olmalıdır ve olacaktır da. Yerel, bölgesel ve ulusal yetkililer arasındaki sivil topluma danışma ve onunla işbirliği yapma, demokratik yönetişime modern araçlar getirme ve aynı zamanda kamusal yaşamda yurttaş katılımını derinleştirme yönündeki mevcut eğilime ivme kazandıracak ve destek verecektir.

2. Amaçlar ve Hedefler

Sivil Toplumun Katılımı için İyi Uygulama İlkeleri'nin başlıca hedefi, hem Avrupa Konseyine üye Devletlerde hem Belarus'ta STÖ'ler için uygun bir ortamın yaratılmasına katkıda bulunmaktır. Bunu yapmak için İlkeler politik karar verme süreçlerinde sivil katılım için bir dizi genel ilkeyi, kılavuzları, araçları ve mekanizmaları tanımlamayı amaçlamıştır. İlkelerin yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde uygulanması amaçlanmıştır. İlkeler, Avrupa'daki STÖ'lerin pratik deneyimlerine ve resmi makamlarla ilişki kurarken yararlandıkları iyi uygulamaların ve geçerli yöntemlerin paylaşımına dayanmaktadır.

İyi Uygulama İlkeleri'nin bir diğer amacı – yerelden uluslararası düzeye kadar –STÖ'lerin parlamentolar, hükümetler ve kamu yetkilileriyle diyaloglarında geçerli ve etkili bir araç olabilmesidir. Avrupa'da hem STÖ'lerin hem de kamu yetkililerinin bunu etkili olarak kullanabilmesi için, İlkeler interaktif ve eylem-odaklı bir araç olmayı amaçlar. İlkeleri desteklemek için iyi uygulamalar kadar daha az başarılı ve yetersiz pratiklere ilişkin örnekleri de içeren bir "araç seti" uygun şekilde sağlanacaktır.

İyi Uygulama İlkeleri Avrupalı ve uluslararası düzeydeki örgütler kadar, Avrupa Konseyine üye Devletler ve Belarus'ta yerel ve bölgesel örgütleri de dahil tüm düzeylerdeki STÖ'leri hedeflemektedir.

İyi Uygulama İlkeleri aynı zamanda – yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde parlamento, hükümet ve kamu idaresini içerecek şekilde – kamu yetkililerini de hedeflemektedir. Hedef kitlesi geniş olmasına rağmen, İlkelerin belli kısımları kamu idaresinin tüm düzeylerinde kullanılabilir.

3. Sivil Katılım için Genel Çerçeve

3.1 Sivil Toplumun Değişkenleri

STÖ'ler ve örgütlü sivil toplum, demokrasi ve insan haklarının gelişmesinin ve gerçekleşmesinin temel iştirakçilerdir. Avrupa Konseyi'nin STÖ tanımı, Bakanlar Komitesinin (2007)14 sayılı Tavsiye Kararında bulunabilir; bu tanıma göre 'STÖ'ler kurucularının ya da üyelerinin esas olarak kâr-amacı gütmeyen hedeflerini takip etmek için kurdukları gönüllü özerk yapılar ya da örgütlerdir'.

Küresel ekonomik gelişmelerin ve şirket sektörünün giderek artan önemi göz önüne alındığında, STÖ'ler açısından işbirliğine dayalı ilişkilerinin geliştirilmesi azami önem taşımaktadır. STÖ'ler örneğin aktif olarak özel sektörle de işbirliği arayışı içindedirler. Şirketlerle işbirliği ya da ortaklık STÖ'lerin hatırı sayılır derecede maddi kaynak elde etmesine izin verir. Bu aynı zamanda şirket sektörünün sağlıklı bir demokratik topluma aktif bir şekilde katkıda sunmasına da olanak verir.

Sivil Katılım için İyi Uygulama İlkeleriyle bağlantılı olarak, STÖler, gönüllü gruplar, kâr amacı gütmeyen örgütler, dernekler, vakıflar, hayır kurumları ve coğrafi bölge ya da ortak ilgiye dayalı topluluk ve savunuculuk grupları gibi örgütlenmiş sivil toplumu ifade eder. STÖ'lerin temel faaliyetleri sosyal adalet, insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü üzerinde odaklanmıştır. Bu alanlarda STÖ'lerin amacı [belirli] amaçları/davaları desteklemek ve insanların yaşamlarını iyileştirmektir.

STÖ'ler, geniş kitleleri dahil ederek, açık demokratik bir toplumda katılımın en önemli bileşenini oluşturur. Bu bireylerin çoğunun aynı zamanda seçmen olması olgusu, temsili demokrasiyle tamamlayıcı ilişkiye vurgu yapar.

STÖ'ler karar verme sürecinde bilgi birikimleriyle ve bağımsız uzmanlık hizmetleriyle yararlı olabilirler. Bu -yerel ve bölgeselden ulusal düzeye kadar- yönetimlerin yanı sıra uluslararası kuruluşların politikalarını oluştururken ve yürütürken, STÖ'lerin konuyla ilgili deneyimlerinden ve uzmanlıklarından yararlanmalarına yol açmıştır.

STÖ'ler sorunlarını dile getirmek, çıkarlarını temsil etmek ve amaçlarına dahil etmek için üyelerinin ve toplumun eşsiz güvenine sahiptir, böylece politika geliştirilmesine kritik katkı sunarlar.

Bu metin, örgütlü sivil toplumun demokratik süreçlere katkısını vurgular ve aynı zamanda tek tek yurttaşları da hedefler. Burada dernekleri ve topluluk örgütlerini geliştirme eyleminin bir bağımsız toplumsal örgütlenme eylemi oluşturduğu anlaşılmaktadır ve sadece bireysel eylemi merkeze almaz. Örgütlü grupların üyelerinin ihtiyaçlarına destek vermek ve toplumun daha geniş bir kesiminin faydasına varabildikleri anlaşılmaktadır. Bu nedenle katılımın temel bir kanalı olarak ve yurttaşların katılımını arttırıcı biçimde hareket ederler.

3.2 Sivil Katılımın İlkeleri

Yapıcı bir ilişki geliştirmek için STÖ'ler ve çeşitli seviyelerdeki kamu yetkilileri aşağıdaki ortak ilkeler üzerinde hareket etmelidirler:

a. Açıklık

STÖ'ler üyelerinin, kendilerinden destek alan grupların ve ilgili yurttaşların görüşlerini toplar ve yönlendirir. Bu katkı, politika girişimlerinin niteliğini, anlaşılmasını ve uzun-vadeli uygulanabilirliğini

arttırarak, politik karar-verme sürecine çok önemli bir fayda sağlar. Bu ilkenin ön koşulu, katılım süreçlerinin açık ve erişilebilir olması ve katılım için üzerinde anlaşılış değişkenlere dayanmasıdır.

b. Güven

Açık ve demokratik bir toplum aktörlerin ve sektörler arasında dürüst bir etkileşim içinde olmalarına dayalıdır. STÖ'lerin ve kamu yetkililerinin farklı rolleri olmasına rağmen, insan hayatının iyileştirilmesi ortak hedefine ancak şeffaflık, saygı ve karşılıklı güvene işaret eden hakikate dayanarak tatmin edici bir şekilde ulaşabilir.

c. Bağımsızlık

STÖ'ler hedefleri, kararları ve faaliyetleri bakımından özgür ve bağımsız kuruluşlar olarak kabul edilmelidir. STÖ'lerin bağımsız faaliyet gösterme hakları vardır ve başka zamanlarda işbirliği yaptıkları yetkililerden farklı durumları savunabilirler. STÖ'ler herhangi bir hükümetin doğrudan kontrolünden bağımsız olmak zorundadırlar. STÖ'ler bir politik parti gibi kurulmamalıdır. Görüşleri kamu yetkilileriyle tutarlı olsun veya olmasın, STÖ'lere saygı gösterilmesi gerekir.

d. Katılım

STÖ'lerin kamu politikası hedefleri ve kararları üzerine diyalog ve danışma süreçlerinde ayrımcılık olmaksızın tüm düzeylerde hükümet ve hükümet benzeri mekanizmalara katılma hakkı vardır. Böylesi bir katılım, toplumun işleyişine dair halkın görüş çeşitliliğinin özgürce ifade edilmesini garantiye almalıdır. (Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Avrupa'daki sivil toplum örgütlerinin yasal statüsü hakkında üye devletlere yönelik Tavsiye Kararı CM/Rec(2007)14, VII, 76).

Bu ilke aynı zamanda iyi kanunların yapılmasını garanti etmek ve ikinci derecede olumsuz yan etkileri en aza indirmek için son derece önemli bir süreç olan hem yeni yasalar hem de kamu projeleri için düzenleyici etki değerlendirmelerini kapsar.

Aşağıdaki ilkeler sivil katılımı geliştirmek amacıyla ayrıca maddeler halinde sıralanmıştır:

i. Şeffaflık

Tüm süreçler her iki taraftan, hem STÖ'ler hem de idareden gelen incelemelere açık ve şeffaf olmalıdır. Katılım süreciyle ilgili tüm dokümanlara, taslaklara, kararlara ve görüşlere zaman bakımından uygun sürede kamusal erişim gereklidir. Bilgiye erişim garanti altına alınmalıdır. Aynı şekilde sivil katılımcılar/STÖ'ler kendi hedeflerini, kazanılmış haklarını ve muhtemel çıkar çatışmalarını ifade etmelidir.

ii. Erişilebilirlik

Sivil katılım açık bir dil ve uygun katılım araçlarının kullanımı yoluyla, çevrim içi ya da çevrimdışı ve herhangi bir cihazla, üzerinde anlaşılmış genel çerçeveye bağlı olarak yaygınlaştırılmalıdır.

iii. Ayrımcılık Yapmama

Sivil katılım en ayrıcalıksız ve en kırılgan olanlarındaki dahil tüm sesleri dikkate almalı ve duyurmalıdır. Bu nedenle, konuyla ilgili kişileri ya da grupları katılımdan dışlayacak, yasal işlemler, bilginin yayınlanma yolları, toplantıların ve oturumların organize edilmesi, vs. her türlü önlemden kaçınılmalıdır.

iv. Kapsayıcılık

Sivil katılım gençler, yaşlılar ve engelli kişiler ya da azınlıklar gibi belirli çıkar ve ihtiyaçları olan tüm grupları içermelidir. Bu grupların çoğu katılım çağrısına kolayca cevap vermezler. Bu nedenle, bu gruplara erişimi sağlayacak, katılımlarını güçlendirecek ve süreçte onlara yardım edecek ileriye dönük önlemlerin alınması gerekir.

v. Hesapverebilirlik

Katılımın herhangi bir sürecinin sonuç üretmeye dönük ve orijinal önerileri değiştirmeye açık olması gerekir. Bu sonuçların belgelenmesi ve toplumun erişimine açık olması gerekir. Tüm karar vericiler kararlarının sorumluluğunu alırlar; kararlar gerekçelendirilir, kararlar incelemeye tabidir ve bunlara yaptırım uygulanabilir; kötü yönetim veya yanlış kararlar için giderim mevcuttur.

3.3. Sivil Katılımın Koşulları

Derneklerin yaşamını mümkün kılan koşullar detaylı olarak belgelendirilmiştir. Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Sözleşmesi'ne (AİHS) ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin ilgili içtihatlarına göre ifade özgürlüğü (AİHS Madde 10) ve toplantı ve dernek kurma özgürlüğü (AİHS Madde 11) dernekler için en önemli koşullardır. STÖ'lerin önemli ve elzem katkılarının politik karar alma sürecinde ayırım yapılmaksızın değerlendirilmesini temin etmek için, bunu mümkün kılacak bir ortam gereklidir. Söz konusu uygun ortam şunları kapsar: hukukun üstünlüğü, temel demokratik ilkelere bağlılık, politik irade, buna uygun mevzuat, açık ve net usuller, uzun vadeli destek ve sürdürülebilir sivil toplum için gerekli kaynaklar ve diyalog ve işbirliği için gereken ortak alanlar. Bu koşullar sayesinde STÖ'ler ve kamu yetkilileri arasında, katılımcı demokrasiyi sağlamak üzere karşılıklı güvene ve anlayışa dayanan yapıcı bir ilişki kurulabilir.

4.Katılım nasıl gerçekleşecek (How to engage)

Sivil Toplum Katılımıyla ilgili İyi Uygulama İlkeleri'nin temel politika hedefini karşılmasını ve politik karar verme sürecine katılımlarında STÖler için geçerliliğini ve pratikte uygulanabilirliğini garanti altına almak için, bu bölüm sivil toplumun nasıl katılabileceğini ana hatlarıyla belirtmektedir.

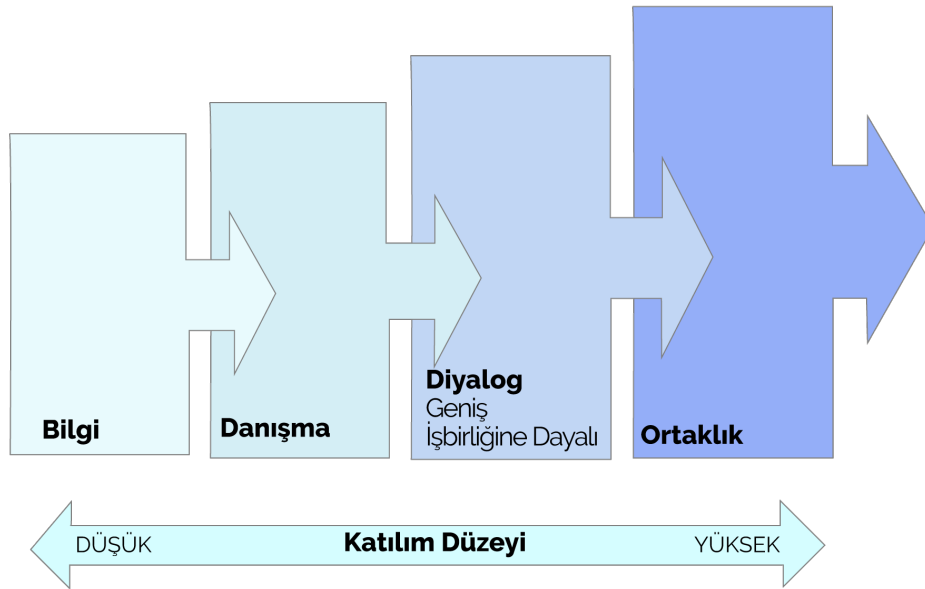
Bu sürecin birbiriyle bağlantılı iki boyutu vardır. Birincisi, katılım düzeyleridir ve bunlar 4.1 bölümünde belirtilmekte ve artan yoğunluk derecesine göre, bilgi edinme, istişare, diyalog ve son olarak STÖ'lerle kamu yetkilileri arasında ortaklık şeklinde sıralanmaktadır. İkincisi, siyasal karar verme sürecindeki aşamalarıdır; bunlar da 4.2 bölümünde şema ile gösterilmiştir. Burada kamu yetkililerinin giriş, gündem belirleme, taslak hazırlama, karar vermeden yürütmeye, izlemeye ve yeniden düzenlemeye kadar atılan yedi adım özetlendi.

Ayrı bir bölüm (4.3) herhangi bir aşamada geçerli olabilecek sivil katılım için ortak ilgi araçları ve mekanizmalara dair görüşler öne sürmektedir.

Daha sonra bu unsurlar son bölümde (5) bir sivil katılım aracı oluşturmaya için birleştirilmiştir.

4.1 Katılımın Farklı Aşamaları

Siyasal karar verme sürecinin farklı aşamalarında STÖ'lerin dahil olması katılımın yoğunluğuna göre değişir. Katılımın, en alt düzeyden en katılımcı düzeye kadar değişen dört kademesi vardır. Bunlar: bilgi; danışma; diyalog; ve ortaklıktır. Bu kademeler karar verme sürecinin herhangi bir aşamasında uygulanabilir ancak çoğu zaman sürecin belirli noktalarında devreye girerler.



a. Bilgilendirme

Bilgiye erişim, STÖ'lerin siyasal karar verme sürecine katılmalarında diğer aşamaların tümünün temelini oluşturur. Katılımın nispeten düşük düzeyde olduğu bilgi edinme, genellikle kamu

yetkililerinden tek taraflı olarak bilgilerin toplandığı ve STÖ'lerin sürece müdahil olmalarının gerekmediği yada etkileşime girmelerinin beklenmediği bir aşamadır.

Bu tüm politika döngüsü boyunca halkın bütün bilgilere (örneğin, taslaklara, yorumlara ve gerekçelere) erişme hakkını içerir. Kamu yetkilileri halkın süreçle ilgili bilgiyi zamanında ve doğru bir şekilde almasını sağlamalıdır.

Karar verme sürecinin her aşamasında bilgi edinme gereklidir.

b. Danışma

Danışma, kamu yetkililerinin spesifik bir politika konusunda ya da bir girişim konusunda STÖ'lerin görüşlerini istemesidir. Yetkililerin STÖ'leri mevcut politika oluşumlarından haberdar ettikleri ve STÖ'lerin yorumlarını, görüşlerini ve geri bildirimlerini talep ettikleri süreçler de genellikle danışma çerçevesindedir. Girişimleri ve ana fikirleri STÖ'ler değil, kamu yetkilileri ortaya koyar.

c. Diyalog

Diyalogu her iki taraf da başlatabilir ve diyalog **geniş** ya da **işbirliğine dayalı** olabilir.

Geniş diyalog, düzenli olarak görüş alışverişini sağlamak üzere karşılıklı ilgi alanları ve muhtemel ortak amaçlar üzerine kurulan iki yönlü iletişimidir. STÖ'ler ve kamu yetkilileri arasında kamuya açık otumlardan özel konulu toplantılara kadar değişen geniş bir alanda gerçekleşir. Görüşmeler geniş kapsamlıdır ve o anda yürütülen bir politika geliştirme süreci ile açıkça bağlantılı değildir.

İşbirliğine dayalı diyalog belirli bir politikanın geliştirilmesi için ortak çıkarlar üzerine kurulur, ki bu da çoğunlukla ortak bir tavsiye kararı, strateji ya da yasaya yol açar. İşbirliğine dayalı diyalog, geniş bir diyalogdan daha güçlüdür çünkü çoğunlukla üzerinde anlaşılmış sonuçlara yol açan, temel politika stratejilerini geliştirmeye yönelik ortak- çoğunlukla sık ve düzenli olarak yapılan- toplantıları içerir.

Diyalog siyasal karar verme sürecinin her aşamasında çok değerlidir, ancak özellikle gündem belirleme, taslak hazırlama ve yeniden düzenleme safhalarında büyük önem taşır.

d. Ortaklık

Ortaklık, siyasal karar verme sürecinin her aşamasında, politika girişimlerinin gündemini belirlemede, taslağını hazırlamada, kararını vermede ve bunları uygulamada, sorumluluğun paylaşılması anlamına gelir. Ortaklık katılımın en üst biçimidir.

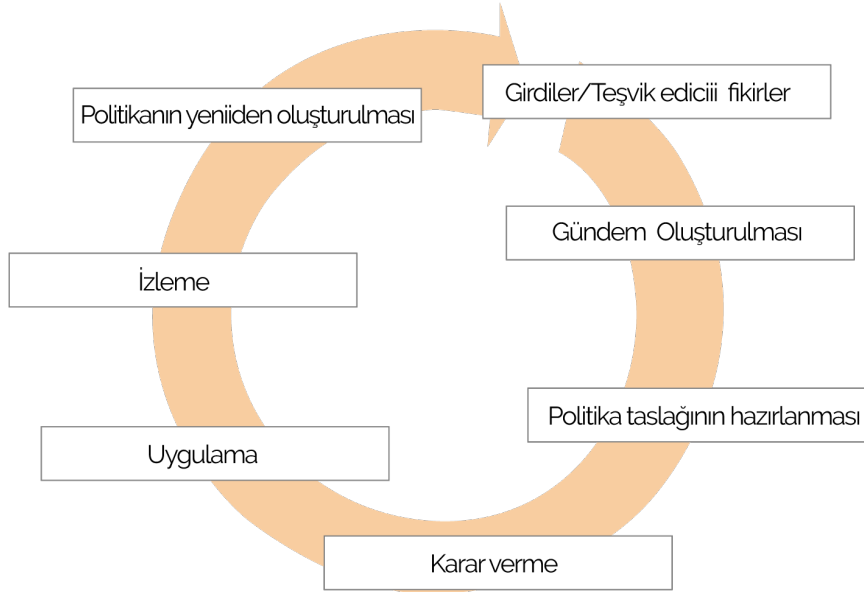
Bu düzeyde, STÖ'ler ve kamu yetkilileri yakın işbirliği yapmak amacıyla bir araya gelirler; bunu yaparken ortaklık şartlarından bakılmaksızın STÖ'lerin (bağımsız kalarak) kampanya yapma ve eylemde bulunma haklarına sahip olması temin edilmelidir. Ortaklık, bir STÖ'ye belirli görevlerin –örneğin hizmetlerin sunumunun- verilmesinin yanı sıra katılımcı forumları ve kaynakların tahsisi için ortak-karar-verme organlarının kurulması gibi faaliyetleri de içerir.

Ortaklık, siyasal karar verme sürecinin her aşamasında olabilir ve özellikle de gündem belirleme ya da uygulamalar aşamalarında geçerlidir.

4.2 Politik karar verme süreçlerindeki adımlar

Aşağıdaki döngü, politik karar verme sürecinin yedi farklı aşamasını göstermektedir: girdi/teşvik edici fikirler, gündem belirleme, politika taslağının hazırlanması, karar verme, politikanın uygulanması,

izleme ve politikanın yeniden biçimlendirilmesi. Her aşama STÖ'lere ve kamu yetkililerine etkileşimde bulunma fırsatları sunar.



Aşağıdaki faaliyetler listesinde örnekler kapsamlı olmayan bir şekilde verilmektedir ve alınacak başka önlemleri hariç tutmamaktadır.

a. Girdi/teşvik edici fikirler

Sivil katılım herhangi bir karar verme sürecinin ilk aşamasında, gelecekteki mevzuat, gelişmeler vb. için fikirler ve teşvikler toplandığı sırada başlatılmalıdır. Bu tür yeni hareketler için teşvik aynı zamanda hükümete/idareye ihtiyaçlarını ve isteklerini ifade eden sivil toplumdaki da gelebilir.

b. Gündemin belirlenmesi

Siyasal gündem üzerinde parlamento ve hükümet anlaşır; ancak bu gündem STÖ'ler yada bir grup STÖ tarafından, gündemdeki sorunlar, ihtiyaçlar ve çıkarlar hakkında yapılacak kampanyalar ve lobi faaliyetleri ile şekillendirilebilir. Yeni politika girişimleri çoğunlukla STÖ kampanyalarının etkileri sonucunda ortaya çıkar. Bu aşamada STÖ'lerin amacı karar verici mercileri kolektif çıkarlar adına etkilemektir; ve STÖ'ler bu aşamada siyasal görüşmeleri tamamlayıcı bir şekilde faaliyet gösterirler.

STÖ'lerin katkıları:

- **Savunuculuk:** toplumda spesifik bir grubun sorunlarını, çıkarlarını, ihtiyaçlarını, görüş açısını; veya, yasalarda yada politika belirleyen diğer belgelerde, araçlarda yada tedbirlerde henüz ele alınmamış bir kamu menfaatini gündeme getirmek gündeme getirmek
- **Bilgilendirme ve farkındalık oluşturma:** STÖ'nün tespitlerini kamu yetkilileriyle paylaşmak; üyeleri, kullanıcıları ve kilit yurttaş gruplarını müdahil etmek ve temsil etmek; yurttaşlara ulaşılmasında mecra görevi görmek; dinlemek, gerekli tepkiyi göstermek ve bilgilendirmek
- **Uzmanlık bilgileri ve öneriler:** spesifik konularda uzman olanlar, siyasal gündemin belirlenmesinde en önemli rolü oynar. Bu kişilerin analizleri ve araştırmaları toplumun güncel ve gelecekteki ihtiyaçlarını belirler ve çok önemli bakış açıları sunar

- **Yenilikçi girişimler:** yeni çözümler ve yaklaşımlar oluşturmak; bunların siyasal gündeme nasıl dahil edileceğini göstermek
- **Hizmet sağlama:** toplumda belirli bir kullanıcı gruba yönelik politika oluşturmak ve alternatif yada mevcut olmayan hizmetler başlatmak

Kamu yetkililerinin sorumlulukları:

- **Bilgi paylaşımı:** bilgileri tüm ilgili tarafların erişilebileceği biçimde güncellenmiş, doğru ve zamanında ulaştırmak
- **Usuller:** Şeffaf bir karar verme süreci oluşturmak ve buna sadık kalmak. Katılım için açık, net ve erişilebilir prosedürler sunmak
- **Kaynak sağlama:** Sivil toplumun aktif katılımını, örneğin, bütçe sağlayarak, gayrimaddi destek vererek yada idari hizmetler sunarak mümkün kılmak
- **Gerekli tepkinin gösterilmesi:** İlgili kamu yetkilileri temsilcilerinin aktif katılımını sağlamak; dinlemek, gerekli tepkiyi göstermek ve geri bildirimde bulunmak

Faydalı araçlar ve mekanizmalar:

- **Bilgi:**
 - Politika süreci, belgeler ve siyasal karar verme mercileri hakkında konuyla ilgili, doğru ve zamanında bilgiye **kolay ve açık erişim**, örneğin 'online' veri tabanları
 - Gündemdeki bir sorunu anlayabilmek için **araştırma** yapılması ve çözüm önerileri getirilmesi
 - STÖ'lerin farkındalığı arttırmak üzere yapacakları **kampanyalar ve lobi faaliyetleri**; örneğin, politikaya ilişkin raporlar, posterler ve broşürler, web siteleri, medya açıklamaları ve halka açık gösteriler
 - Önemli belgelere kapsamlı erişim sağlayacak ve toplumsal olayların duyurulacağı **web sitesi**
- **Danışma**
 - e-dilekçe ya da web-forumları gibi online araçlarla **başvuruda bulunma**
 - Paydaşlarla, ilgilendikleri konuları ve önerilerini öğrenmek üzere online yada diğer yollardan **istişarede bulunmak**
- **Diyalog**
 - Farklı grupların hassasiyetlerini ve çıkarlarını tespit etmek ve yorumlamak amacıyla ilgili paydaşlarla yapılacak **oturumlar ve halka açık forumlar**
 - Yurttaşlarla ve STÖ'lerle konuları ele almak üzere düzenlenen **yurttaş forumları ve geleceğin konseyleri**
 - Güncel politika girişimleri hakkında sivil toplumun bilgiye erişebilmesini mümkün kılacak **kilit hükümet irtibat görevlisi**
- **Ortaklık:**
 - Politika tercihleri hakkında tavsiyelerde bulunmak üzere sabit yada geçici uzman grubu olarak **çalışma grubu yada komitesi**
 -

c. Taslak hazırlanması

Kamu yetkilileri politika taslağı hazırlanması için genellikle yerleşik süreçleri uygular. Burada STÖ'lerin devreye girmesi çoğu zaman sorunları tespit etmek, çözüm önerilerinde bulunmak ve tercih ettikleri teklifi, yaptıkları mülakatlar yada araştırmalar gibi çalışmalarla kanıtlamak içindir. İstişare fırsatlarının kolaylaştırılması bu aşamada en önemli unsur olmalıdır; ayrıca, başlıca paydaşlarla çeşitli yollardan kurulan diyalog sayesinde bilgi toplanmalıdır.

STÖ'lerin katkıları:

- **Savunuculuk:** politika taslağının etkilediği paydaşların ihtiyaçlarının ve çıkarlarının göz önünde bulundurulmasının temini
- **Bilgilendirme ve farkındalık oluşturma:** STÖ'lerin üyeleri, kullanıcıları ve başlıca yurttaş gruplarını taslak hazırlama sürecinden haberdar etmeleri
- **Uzmanlık bilgileri ve öneriler:** görüşülen konulara ilişkin analizler ve araştırmalar yapmak veya politika taslağına dahil edilmek üzere ek öncelikler öne sürmek
- **Yenilikçi girişimler:** belirli kullanıcı gruplara yararlar sağlayacak yeni yaklaşımlar, pratik çözümler ve somut modeller sunarak çözüm seçenekleri getirmek
- **Hizmet sağlama:** spesifik kullanıcıların ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulmasını ve gerekli koşulların sağlanmasını temin etmek üzere politika taslağına katkıda bulunmak
- **İzleme görevi:** taslağın hazırlanma sürecinin izlenerek paydaşları ilgilendiren konuların ele alınmasının ve sürecin kapsayıcılığının ve şeffaflığının temin edilmesi

Kamu yetkililerinin sorumlulukları:

- **Bilgi paylaşımı:** Mevcut istişare süreçleri hakkında zamanında ve kapsamlı bilgilerin temini
- **Usuller:** Açıkça belirlenmiş hedefler, katılım kuralları, zamanlama programı, temasa geçilecek kişiler gibi asgari istişare standartları oluşturulup bunlara sadık kalınması. Tüm muhtemel paydaşların davet edileceği açık istişare toplantıları düzenlenmesi
- **Kaynak sağlanması:** Sivil toplumun farklı kesimlerinin katılmasını sağlamak üzere iyi zamanlama yapılması ve kaynak temin edilmesi
- **Gerekli tepkinin gösterilmesi:** İlgili kamu yetkililerinin aktif katılımının sağlanması; istişare sonuçlarının dinlenmesi, bunlara tepki verilmesi ve geri bildirimde bulunulması

Yararlı araçlar ve mekanizmalar:

- **Bilgi:**
 - **Politika dokümanlarına açık ve serbest erişim;** hazırlanan politika taslağı için tek noktadan bilgi sağlanması ve bilgilerin topluma ulaşabilecek şekilde, farklı formatlarda sunulması
 - Başlıca belgelere kapsamlı erişimi sağlayacak ve sosyal olayların duyurulacağı bir **web sitesi** kurulması
 - Politika taslağını pozisyon belirten belgeler, mektuplar ve bildirimler yoluyla yönlendirebilmek için **kampanyalar ve lobi faaliyetleri** yürütülmesi
 - İnsanların izlemesi ve anında dinleyebilmesi için otumlardan, toplantılardan ve tartışma toplantılarından **web yayını** yapılması
 - Politika taslağı hazırlama sürecine katkıda bulunmak üzere **araştırma** yapılması
- **Danışma ve diyalog:**
 - Paydaşlarla yüz yüze veya 'online' **oturumlar ve soru ve cevap şeklinde paneller** düzenleyerek hassasiyetlerin ve endişelerin belirlenip yorumlanması ve önerilerin alınması
 - Taslak hazırlamada kullanılabilecek özelleşmiş araştırma alanı oluşturmada uzman kişilerin katılımıyla **uzmanlık seminerleri ve toplantıları** yapılması
 - STÖ sektöründen temsilcilerin oluşturacağı veya bu temsilcilerin de dahil edileceği **çoklu paydaş komiteleri ve istişare birimleri** kurulması; bunlar kalıcı veya geçici olabilir
- **Ortaklık:**
 - **Eş- taslak hazırlama:** yasa hazırlama sürecinin taslak aşamasına aktif olarak katılma

d. Karar verme

Siyasal karar verme biçimleri ulusal koşullara ve mevzuata bağlı olarak değişkenlik gösterebilir. Ortak özellikleri ise, bir bakanlıkça hükümete ait bir politika direktifinin oluşturulması, parlamentoda yapılan bir oylamayla bir yasanın kabul edilmesi veya halk oylamasıdır, ki bu durumda bu yasanın hayata geçirilmesine yönelik bir mevzuat gereklidir. Yasa taslakları ve önerileri, STÖ'lerin görüşlerine ve katılımına açık olmalıdırlar. Karar alınmadan önce kamu yetkililerince farklı görüşler ve düşünceler değerlendirilmelidir. Bu aşamada istişare, bilgiye dayalı karar verilmesinde büyük önem taşır. Ancak, kesin tercih yetkisi, kararın halk oylamasıyla, referandumla veya eş-karar verme mekanizmasıyla alınması durumları hariç, kamu yetkililerindedir.

STÖ'lerin katkısı:

Savunuculuk: karar vericileri oylamadan önce etkileme

Bilgi sağlama ve farkındalık oluşturma: üyeleri, kullanıcıları ve kilit öneme sahip yurttaş gruplarını siyasi kararlardan ve bu kararların potansiyel etkilerinden haberdar etmek.

Uzmanlık bilgileri ve öneriler: Karar vericileri bilgilendirmek ve etkilemek üzere ayrıntılı bilgilerin sağlanması

İzleme görevi: Karar verme sürecini takiben, sürecin demokratik, şeffaf ve optimum düzeyde etkili olmasının sağlanması için gerekli izlemenin yapılması

Kamu yetkililerinin sorumlulukları:

Bilgi paylaşımı: halen karar verme sürecinde yer alan politikalar ve prensiplerle ilgili bilgi sağlamak

Usuller: İlgili alanlarda eş-karar verme mekanizmalarıyla ilgili usuller önermek ve bunları uygulamak

Kaynak sağlama: STÖ'leri karar verme aşamasıyla bağlantılandırarak, sivil toplumun aktif katılımını mümkün kılmak ve desteklemek

Gerekli tepkiyi göstermek: Sivil toplumun önerilerini dinlemek, dikkate almak ve gereken karşılığı göstermek

Yararlı araçlar ve mekanizmalar:

- **Bilgi:**
 - Broşürler, web siteleri medya açıklamaları ve halk gösterileri gibi, karar vericileri etkileyecek **kampanyalar ve lobi** faaliyetleri sürdürmek
- **Danışma ve diyalog:**
 - Karar verme sürecinde tartışmalara kısıtlamasız erişim sağlayacak, katılıma açık genel oturumlar ve komite oturumları
- **Ortaklık:**
 - Forumlar, konsensüs konferansları ve diğer katılımcı toplantılar vasıtasıyla **ortak karar verme süreci**
 - Katılımcı bütçeleme gibi **eş-karar verme süreçleri**
 -

e. Uygulama

Bu aşama, örneğin hizmet sağlama ve proje uygulama gibi konularda, pek çok STÖ'nün en aktif oldukları aşamadır. STÖ'lerin daha önceki aşamalarda yaptığı çalışmaların çoğu, politikanın uygulanmasını etkilemeye yönelik girişimlerdir. Bu aşama, arzu edilen sonucun sağlanması açısından özellikle önemlidir. Bu aşamada, aktif ortaklığın yanı sıra, beklentiler ve fırsatlarla ilgili net ve şeffaf bilgilere erişim de önemlidir.

STÖ'lerin katkısı:

Bilgi sağlama ve farkındalık oluşturma: esas olarak kamu bilincini arttırmaya, uygulanan politikaların

yarar veya dezavantajlarını ve etkilerini anlatmaya odaklanırlar

Hizmet sağlama: politika inisiyatiflerinin uygulanmasında kilit aktörlerden biri olarak; çoğu kez politikanın uygulanmasında temel sorumluluğu üstlenirler

İzleme görevi: politikanın amaçlandığı gibi ve herhangi bir yan etkisi olmaksızın uygulandığını değerlendirip temin ederler

Kamu yetkililerinin sorumlulukları:

Bilgi paylaşımı: Uygulama stratejileri, kamu ihale usulleri ve proje rehberlik ilkeleriyle ilgili bilgi sağlamak

Usuller: Politikaların uygulanmasında yerleşik kural ve yönetmelikleri izlemek

Kaynak sağlama: Örneğin bütçe sağlama, aynı yardım veya idari hizmetlerle sivil toplumun aktif katılımını sağlamak

Gerekli tepkinin gösterilmesi: Politikaların uygulanmasıyla ilgili koşullardan kaynaklanan spesifik ihtiyaçların karşılanmasında hazır olmak ve gerekli karşılığı verebilmek

Yararlı araçlar ve mekanizmalar:

- **Bilgi:**
 - Projelerle ve uygulama kararlarıyla ilgili kamu sektörü belgelerine **açık ve serbest erişim**
 - Temel dokümanlara ve kamu açıklamalara kapsamlı erişim sağlayan **web sitesi**
 - Yakın gelecekteki proje ve fon fırsatlarıyla ilgili **E-mail uyarıları**
 - Pratik yardım ve rehberlik bilgileri sağlamaya yönelik olarak, internet üzerinden veya diğer kanallardan sağlanacak, soru cevap şeklinde bilgi sağlama amacıyla sunulan **Sıklıkla Sorulan Sorular**
 - Hizmet sağlanmasıyla ilgili açık ve şeffaf bir süreç oluşturulması için **kamuya ilan edilen ihale usulü**
- **Danışma:**
 - STÖ'leri ve kamuyu bilgilendirmek ve bunlarla politikanın nasıl uygulanacağını tartışmak üzere etkinlikler, konferanslar, forumlar ve seminerler düzenlenmesi
- **Diyalog:**
 - Uygulamayla ilgili bilgileri ve kapasiteyi arttırmak üzere **kapasite geliştirme seminerleri** düzenlenmesi
 - Tedarik, proje ve fon sağlama uygulamaları gibi uygulamaya yönelik spesifik konularda STÖ'ler ve kamu yetkilileri için **eğitim seminerleri** düzenlenmesi
- **Ortaklık:**
 - STÖ'lerin ve kamu yetkililerinin politikayı uygulamak üzere oluşturdukları **stratejik ortaklık**; bu küçük bir pilot uygulamadan, tam bir uygulama sorumluluğuna kadar çeşitli şekillerde olabilir

f. İzleme

Bu aşamada STÖ'lerin görevi uygulanan politikanın sonuçlarını izleyip değerlendirmektir.

Politikaların/programın arzu edilen amaca ulaşmasını sağlayacak etkili ve şeffaf bir izleme sisteminin oluşturulmuş olması önemlidir.

STÖ'lerin katkısı:

- **Savunuculuk:** söz konusu politika girişiminin yararlanması gerekenlere ulaşıp ulaşmadığının ve toplum için arzu edilen sonuçları sağlayıp sağlamadığının izlenip dile getirilmesi

- **Uzmanlık bilgileri ve öneriler:** politikanın yarattığı etkiyle ilgili kanıt toplanması veya araştırma yapılması; buna düşünce kuruluşları ve araştırma kuruluşları da dahildir
- **Hizmet sağlanması:** programın etkilerinin kalite, sürdürülebilirlik, etkinlik ve gerçek vaka örnekleri açısından izlenmesi sorumluluğu
- **İzleme görevi:** arzu edilen sonuçların elde edildiğini sağlamak üzere politikaların etkilerinin izlenmesinde öncelikli bir rol üstlenilmesi

Kamu yetkililerinin sorumlulukları:

- **Bilgi paylaşımı:** Mevcut politika durumuyla ilgili bilgi sağlamak
- **Gerekli tepkinin gösterilmesi:** STÖ'lerin ve sivil toplumun öne çıkardığı spesifik konulara gereken tepkinin verilmesi

Yararlı araçlar ve mekanizmalar:

- **Bilgi:**
 - Politikanın kaydettiği ilerlemelerle ilgili konusundaki bilgiye açık veserbesterişim
 - Projenin tamamlanması çerçevesinde, vakaların ve istatistiksel bilgilerin toplanmasına ilişkin **kanıt toplama faaliyetleri**
 - Konferanslar ve raporlama faaliyetleri yoluyla politikanın ve etkilerinin **değerlendirilmesi**
 - Temelderslerin ilmesia macıylabağımsız araştırma çalışmaları yapılması
- **Danışma:**
 - Kamu oyu araştırmaları, internet üzerinden araştırmalar veya anketler gibi, kaydedilen ilerlemenin izlenmesini mümkün kılan **geri bildirim** mekanizmaları
- **Diyalog:**
 - Politika girişiminin izlenmesi ve değerlendirmesinden sorumlu STÖ'lerden (hem kullanıcılar hem de sağlayıcılar) oluşan **çalışma grubu veya komiteler**
- **Ortaklık:**
 - Politika girişimini izleyip değerlendirmek üzere stratejik ortaklık içinde bir araya gelmiş olan STÖ'ler ve kamu yetkililerinden oluşan **çalışma grubu veya komiteler**

g. Yeniden oluşturma

Politika uygulamasının değerlendirilmesinden elde edilen bilgiyle birlikte, toplumun değişen ihtiyaçları, çoğu kez politikanın yeniden gözden geçirilmesini gerektirebilir. İhtiyaçların ve girişimlerin belirlenmesi için bu gözden geçirme, bilgiye erişime ve diyalog fırsatlarına dayalı olmalıdır. Söz konusu yeni formülasyon yeni bir karar verme döngüsünün başlatılmasını mümkün kılar.

STÖ'lerin katkısı:

- **Savunuculuk:** Kullanıcıların veya yurttaşların ihtiyaçlarını karşılama amacıyla, mevcut politikanın kısıtlarını veya yan etkilerini açıklayarak politikanın yeniden oluşturulması için lobi faaliyetlerinde bulunmak
- **Uzmanlık bilgileri ve öneriler:** Mevcut politika girişimindeki boşlukları belirlemek ve yeniden formüle edilmesi için gerekçe oluşturmak üzere araştırma ve analizler yapmak
- **Yenilikçi girişimler:** İlgili politika sorununun üstesinden gelmek üzere yeni yaklaşımlar oluşturmak; bu husus politikanın yenilenmesinde temel bir unsur olabilir

- **Hizmet sağlanması:** Politikanın yeniden formüle edilmesini gerekli kılan yeni ihtiyaçları ortaya koyacak kanıtların toplanması ve engellerin belirlenmesi

Kamu yetkililerinin sorumlulukları:

- **Bilgi paylaşımı:** bir politikanın gözden geçirilmesiyle ve politikada yapılmasının gerekli olduğunu düşündükleri değişikliklerle ilgili bilgilerin sağlanması
- **Usuller:** katılım için net, açık ve erişilebilir süreçler sağlanması
- **Kaynak sağlanması:** sivil toplumun aktif katılımının mümkün kılınması ve desteklenmesi
- **Gerekli tepkinin gösterilmesi:** STÖ'lerin dinlenmesi ve sağladıkları verilere göre harekete geçilmesi

Yararlı araçlar ve mekanizmalar:

- **Bilgi:**
 - Mevcut politikalar konusunda değerlendirmeler yapılmasını, araştırma sonuçları elde edilmesini ve diğer kanıtlara ulaşılmasını sağlayacak şekilde bilgiye açık ve serbest erişim olanağı
- **Danışma:**
 - Kamu yetkililerinin planladığı bir sonraki aşamanın belirleneceği konferans veya toplantılar
 - Söz konusu politikaları/projeyi izleyecek müteakip faaliyetlerin yapılmasıyla ilgili sivil toplum görüşlerinin alınması için internet üzerinden yapılacak 'online' istişareler
- **Diyalog:**
 - İlgilenen paydaşları politika alanında yeni yönelimler oluşturma girişimlerine dahil edecek, örneğin Dünya kafe, açık alan ve diğer beyin fırtınası gibi uygulamalarını sağlayacak seminerler ve tartışma forumları
- **Ortaklık:**
 - STÖ'lerin diğer paydaşlarla ve kamu yetkilileriyle gözden geçirilmiş yeni bir politika önerilmesi amacıyla ortak bir uzman grubu oluşturduğu çalışma grubu veya komitesi

4.3 Sivil katılım için ortak ilgi araçları ve mekanizmalar

Sivil Toplumun Katılımıyla ilgili istişarelerde tüm Avrupa'dan elde edilen ve tüm karar verme sürecinde katılımın desteklenmesi amacıyla çapraz ilgi alanlarından sağlanan belirli araçlar ve mekanizmalar mevcuttur:

a. E-katılım

E-katılım E-demokrasinin hayati bir parçasıdır. Bu nedenle, E-Katılım E-aracılar kullanmayı da içerek biçimde iyi bir demokratik karar verme sürecinin ilkelerini takip etmek zorundadır. E-aracılar, demokratik uygulamaların geliştirilmesi ve örgütlü sivil toplumun katılımı için büyük bir potansiyel sunar. Kurumların şeffaflığına, hesap verebilirliğine ve cevap verebilirliğine, yurttaşların katılımının teşvik edilmesine ve demokratik süreçlerin güçlendirilmesinin, erişilebilirliğinin ve kapsayıcılığının artırılmasına büyük ölçüde katkı sağlayabilirler. Bu araçlar halkın seçilmiş temsilcileriyle bağlantı kurmalarını sağlayarak politik katılımı genişletebilir ve derinleştirebilir.

Bu olumlu sonuçlara erişmek için, kullanılan araçlar kapsayıcılığı ve şeffaflığı geliştirmeye ve katılımı kolaylaştırmaya uygun hale getirilmelidir. Yeni engeller yaratmaktan kaçınılmalıdır. Ancak bu araçlar

aynı zamanda kötüye kullanmaya ve manipülasyona açıktır. Bu nedenle, veri-koruma gereksinimlerine ve özel hayatın gizliliği hakkına ilişkin bu tür risklerin en aza indirilmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.

Günümüzde pek çok ülkede en çok kullanılan araçlar **merkezi elektronik portallardır**.

Potansiyellerinden bütünüyle yararlanmak için, e-araçlar, tüm seviyelerdeki yetkililer ve örgütlü sivil toplum dahil karar verme süreçlerindeki tüm katılımcılar tarafından entegre edilmelidir. E-katılım hükümet ve sivil toplumun hükümet faaliyetlerini ve ulusal kalkınmayı iyileştirmeye yönelik karşılıklı ilişkisinde önemli bir rol oynar. E-katılımın önemli bileşenleri şunlardır: e-bilgilendirme, e-danışma ve e-kararlar.

E-Devlet aynı zamanda e-katılımla bağlantılıdır. Bu kavram yurttaşların politika-yapım sürecine katılımını derinleştirirken bilgiye erişimi de arttırarak özellikle yerel yönetimlerin yönetimle ilgilenmeleri için çok güçlü bir araç sunar. E-devlet yurttaş katılımı yoluyla hükümet ve kamu idaresi arasındaki genel güven ilişkisini geliştirebilir. Bu amaçla kapsayıcı ve kullanımı basit olmalı ve yurttaşlar için yeni engeller yaratmamalıdır. Bütünüyle güvenilir olmaları için yüksek düzeyde veri korumasını sağlamalı ve yurttaşların özel hayatın gizliliği hakkını garanti altına almalıdır.

b. Katılım için kapasite geliştirme

Yerel, bölgesel ve ulusal STÖ'lerin politika oluşturulmasına, proje geliştirilmesine ve hizmet sağlanmasına aktif bir biçimde katılımları için, bu unsurların kapasitelerinin ve becerilerinin geliştirilmesi çok önemlidir. Kapasite oluşturma, bu katılımda STÖ'lerin ve kamu yetkililerinin karşılıklı rollerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacak eğitim seminerlerinin yanı sıra, bu unsurların her birinin karşılıklı gerçekliklerinin anlaşılmasını kolaylaştırıcı değişim programlarını da içerebilir.

c. STÖ'lerle kamu yetkilileri arasında işbirliği sağlayan yapılar

Kamu yetkilileriyle STÖ'ler arasındaki işbirliğini geliştirme amacıyla bazı ülkelerde koordinasyon kurumları oluşturulmuştur. Bunlar arasında, her bir bakanlıkta sivil toplum kuruluşlarıyla teması sağlayacak bir irtibat görevlisi veya tek bir iletişim unsuru olarak faaliyet gösteren bir merkezi koordinasyon kurumu gibi devlet kurumlarının yanı sıra, çoklu paydaş komiteleri, çalışma grupları, uzmanlık konseyleri ve diğer istişare kurumları (daimi veya belirli bir amaç için kurulmuş geçici kurumlar) gibi ortak yapılar veya kaynakların bir havuzda toplandığı ve ortak pozisyonların alındığı STÖ ittifakları/birlikleri de yer alabilir.

d. STÖ'lerle kamu yetkilileri arasında işbirliğine dair çerçeve belgeler

Pek çok Avrupa ülkesinde, işbirliğine ilişkin faaliyetler, roller, sorumluluklar ve usuller için çerçeve anlaşmaları oluşturulmuştur. Bu belgelerde ilişkilerin esası net bir şekilde belirtilerek STÖ'lerle kamu yetkilileri arasındaki diyalog ve karşılıklı anlayış kolaylaştırılmaktadır. Bunlar arasında parlamentoyla veya hükümetle ikili anlaşmalar, işbirliğine ilişkin strateji dokümanları ve kamu yetkililerince benimsenmiş resmi işbirliği programları yer alır.

Çerçeve anlaşmaları yerel ve ulusal düzeyde, başka bir deyişle, irtibat bürolarında mevcuttur. İrtibat bürolarının bulunduğu ülkelerde, ortak STÖ'leri geliştirmek ve onların uzun dönemli sürdürülebilirliklerini sağlamak için programlar başlatır.

5.Araç Seti (Toolkit)

Araç Seti, İyi Uygulama İlkelerine eşlik edecek ve verili bir çevrede ve ortamda hangi yöntemlerin iyi işlediğine ve hangi uygulamaların daha az başarılı olduğuna ya da aksaklıklara yol açan ve yetersiz bir katılım sürecine yol açabileceğine dair pratik örnekler verecektir.

Araç Seti yaşayan bir araç olmalıdır ve Konferansın ve Kongrenin ortak bir çabası olacaktır. Konferans ve Kongre tecrübelerini paylaşacak ve her iki tarafın, idarenin/hükümetin ve aynı zamanda sivil toplumun katılım süreçleri algısını karşılaştıracaktır.

Daha bilgilendirici örneklerin araştırılmasını hedefleyen bir başlangıç aşamasından sonra, idareler/hükümetler ve STÖ'lerin doldurması ve katılımcı süreçler hakkında geri bildirim vermesi için ve araç setini daha kapsamlı hale getirmeye yönelik bir form sunulacaktır. Bu süreci yönetecek olan Konferans ve Kongrenin ortak bir girişimi olarak, araç seti her iki kurumun İyi Uygulama İlkelerine dair işbirliğinin de devamını sağlayacaktır.



Bu proje Avrupa Birliđi tarafından finanse edilmektedir.



“Örgütlenme Özgürlüğü ve Katılım Hakkının Daha Fazla Geliştirilmesi için STÖ’ler ve Sivil Ağların Kapasitesinin Geliştirilmesi Projesi”

(Katılım Hakkı Projesi - TR2014/DG/04/A1-02/001)

Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (STGM – www.stgm.org.tr) 2004 yılından bugüne 15 yılı aşan deneyimiyle, yürüttüğü projelerden bir tanesi de kısa adı “Katılım Hakkı” olan “Örgütlenme Özgürlüğü ve Katılım Hakkının Daha Fazla Geliştirilmesi için STÖ’ler ve Sivil Ağların Kapasitesinin Geliştirilmesi Projesi”dir.

Katılım hakkı projesinin amacı örgütlenme özgürlüğünün ve politika karar verme süreçlerine sivil toplumun anlamlı bir şekilde katılımını sağlamaya katkıda bulunmaktadır.

Avrupa Birliđi’nin mali desteğiyle gerçekleşen Projede, **Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı Avrupa Birliđi Başkanlığı (ABB)** sivil toplum alt sektörü Lider Kuruluş ve Nihai Faydalanıcı olup, Sözleşme Makamı **Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı Merkezi Finans ve İhale Birimi’dir** (MFİB-CFCU).

STGM Projede Kapasite Geliştirme Derneđi (KAGED) ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Çalışmaları Merkeziyle birlikte faaliyet göstermektedir. KAGED sivil ağların geliştirilmesi, STGM ise projenin mentorluk programını yürütmektedir. STGM’nin yürütmekte olduğu faaliyetler genel olarak iki bağlık altında toplanmıştır: Örgütlenme Özgürlüğü; Katılım Hakkı.

1-Örgütlenme Özgürlüğü Faaliyetleri: Örgütlenme Özgürlüğüne yönelik faaliyetler Örgütlenme Özgürlüğü eğitimleri; Kurumsal Koçluk Programı; Örgütlenme Özgürlüğüne dair yasal ortamın izlenmesi ve raporlanması ve sivil toplum örgütlerinin kapasitesi hakkında bir kamuoyu araştırmasını ve yardım masasını içermektedir. Ayrıca konuyla ilgili olarak bilgi notları hazırlanarak projenin web sitesi olan www.katilimhakkı.org web sitesinde yayınlanmaya devam etmektedir.

2- Katılım Hakkı Faaliyetleri: Katılım hakkına dair izleme ve raporlama, katılım hakkı kitapçığı; katılım hakkı eğitimleri, 6 (İstanbul, Ankara, İzmir dışı) ilde yerel deneyim paylaşımı atölyelerini, 4 AB ülkesine yönelik çalışma ziyaretlerini ve proje sonunda Ankara’da 2 gün gerçekleşecek olan geniş katılımlı Ulusal Deneyim paylaşım atölyesini içermektedir.

Bu yayının resmi olmayan Türkçe çevirisi Avrupa Konseyi USTÖ Konferansının izniyle yapılmıştır. Resmi olmayan çeviri Avrupa Birliđi tarafından finanse edilen “Katılım Hakkı” projesi kapsamında yürütülen faaliyetlere ek olarak ve bilgilendirme sağlamak amacıyla Hakan Ataman tarafından hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla Avrupa Konseyi’nin ve gayri resmi çeviri STGM’nin sorumluluğu altındadır. Avrupa Birliđi’nin, Türkiye Cumhuriyeti’nin ve Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı’nın görüşlerini yansıtmak zorunda değildir. Orijinal metin <<https://bit.ly/2qEVIFJ>> web sitesinde mevcuttur.